Medzinárodná únia pre detskú knihu
International Board on Books for Young People

KNIHY PRE POSTIHNUTÚ MLÁDEŽ

1999

Katalóg výstavy

Dokumentačné centrum IBBY pre postihnutú mládež
Katedra špeciálnej pedagogiky Univerzity v Oslo
IBBY Documentation Centre of Books for Disabled Young People
Department of Special Education, University of Oslo

Predslov

Katalóg „Knihy pre postihnutú mládež" nadväzuje na projekt z roku 1997. S radosťou sme prijali množstvo pozitívnych reakcií na výstavu a katalóg a rozhodli sme sa robiť takýto výber ako pravidelnú aktivitu IBBY každé dva roky.

Katalóg 1997 sme hneď po vytlačení rozoslali do celého sveta. Bol preložený do gréčtiny a portugalčiny. Kolekcia kníh bola vystavovaná v Bologni, Kodani, Káhire, Rio de Janeiro, Aténach a v Oslo.

Vyzvali sme národné sekcie IBBY, aby vybrali a poslali knihy spolu s anotáciami do katalógu a na výstavu v roku 1999. Boli sem zaradené aj tituly kníh krajín, ktorých národné sekcie neparticipovali na tomto projekte. Zaradili sme aj tie knihy, ktoré nám poslali vydavatelia. Našim cieľom bolo vybrať 40 kníh na doplnenie kolekcie. Vedúcou projektu bola riaditeľka Dokumentačného centra IBBY pre postihnutú mládež na Katedre špeciálnej pedagogiky Univerzity v Oslo. Srdečné poďakovanie patrí všetkým spolupracovníkom, ktorí nám pomáhali pri tomto výbere najlepších kníh pre postihnutú mládež. Dúfame, že katalóg povzbudí vydavateľov k produkcii nových kníh a bude podnecovať rodičov i vychovávateľov, aby sa zúčastňovali na tvorbe pre postihnutú mládež.

Oslo a Bazilej
Február 1999

Nina Askvig Reidarson, riaditeľka Dokumentačného centra IBBY pre postihnutú mládež
Leena Maissen, výkonná riaditeľka IBBY - Medzinárodnej únie pre detskú knihu

Úvod

Mnoho postihnutých mladých ľudí nemôže čítať bežné knihy alebo nemôže nájsť vhodnú knihu medzi dostupnými publikáciami. Potrebujú špeciálne vyrobené knihy alebo vybrané tituly literárnej a umeleckej kvality s ohľadom na špeciálny vzhľad, štruktúru deja a obrázkov.

Nie je možné ani žiadúce podrobne hovoriť, čo je vhodná kniha, pretože postihnutá mládež má rôzne individuálne potreby a zručnosti. Iba široký výber kníh na základe poznania a hlbokých vedomostí o rôznych špeciálnych potrebách napokon dáva možnosť sprístupniť knižnú produkciu postihnutej mládeži.

OSN proklamovala 90. roky ako „Svetovú dekádu kultúrneho rozvoja" zameranú na úzke spojenie kultúry a zdravia. Literatúra hrá dôležitú úlohu v rozvoji identity a kvality života ako prostriedok komunikácie a spolupráce. IBBY zastrešuje tento projekt so zámerom ponúknuť postihnutej mládeži potešenie z kníh a uspokojiť ich umelecké potreby.

Vyzvali národné sekcie IBBY, aby nominovali tituly a zúčastnili sa v jednej alebo viacerých kategóriách:

I. **Špeciálne vydania kníh pre postihnutú mládež publikované v roku 1997 a neskôr**

Do tejto kategórie boli zaradené :

a/ Obrázkové knihy s ilustráciami znakovej reči

b/ Obrázkové knihy s Blissom alebo piktogramami (neverbálne komunikačné systémy, kde slová sú nahradené obrazovými symbolmi)

c/ Dotykové obrázkové knihy (reliéfne obrázky), ktorým nevidiace deti porozumejú a dotykové textilné knihy pre mládež s mentálnym postihnutím alebo kombinovaným postihnutím

d/ Špeciálne „ľahkočitateľné" knihy pre mládež s mentálnym postihom

Obyčajné ľahko čitateľné knihy alebo série neboli zahrnuté.

II. **Obyčajné ľahko čitateľné knihy publikované v roku 1997 a neskôr**

Pri selekcii materiálu do tejto kategórie so špeciálnymi potrebami, súvisiacimi s designom, témou, ilustráciou a textom, sme pozorne sledovali ich spojenie s umeleckou a literárnou kvalitou. Zdôraznili sme dôležitosť kníh s „vyspelým" pohľadom, ktorý je vhodný pre adolescentov s poruchami reči.

Dúfame, že nájdené knihy potešia, inšpirujú, ozvláštnia a podnietia obrazotvornosť. Povzbudia zároveň všeobecné znalosti, špeciálne zručnosti, ako aj jazykové a vizuálne percepčné a motorické zručnosti.

III. **Všeobecné knihy pre deti – obrázkové knihy a príbehy – o postihnutých ľuďoch, publikované v roku 1997 a neskôr**

Knihy tejto kategórie portrétujú postihnutých ľudí - deti a dospelých. Nie sú zamerané na ich poruchy a zvláštnosti ich života, ale zobrazujú napätie medzi nimi a okolitým svetom. Tieto knihy obsahujú príbehy, ktoré otvárajú cestu porozumeniu a akceptácii rôznych situácií a hľadajú sympatizujúce pocity s postihnutou mládežou.

Konečný výber a počet kníh uvedených v tomto katalógu je značne limitovaný a nedáva úplný obraz o existujúcej produkcii. Napriek tomu dúfame, že tento katalóg a výstava prispejú k väčšiemu porozumeniu a poznaniu. Navyše dúfame, že podnietime myšlienky publikovať a podporovať vznik nových kníh v tejto oblasti.

KNIHY PRE POSTIHNUTÚ MLÁDEŽ

(Anotovaný zoznam)

OBRÁZKOVÉ KNIHY S ILUSTRÁCIAMI ZNAKOVEJ REČI

Forsvunnet – en videobok 1

Rasmus Sivertsen (il.)

***Stratení* - video**

Tom a jeho priateľka Anna sú nepočujúci. Ich drámu objavil učiteľ pri únose. Rozhodol sa vyriešiť dedektívku. Video v nórskej znakovej reči rozpráva o dvoch nepočujúcich mladých ľuďoch. Príbeh sprevádzajú farebné ilustrácie na tvrdom papieri. Kniha je rozdelená do piatich kapitol. Prvú kapitolu napísal nórsky autor Ragnar Hovland. Zostávajúce štyri vybrala redakčná rada z príspevkov, ktoré predložili nepočujúci mladí ľudia. Video je sprevádzané titulkami v nórčine.

Oslo: InterMedia, Department of Special Education, 1997. 53 min.

Jónsdóttir, Áslaug - Sigurborg Stefánsdóttir

Prakkarasaga – saga fyrir börn med myndum og táknmáli 2

***Šibalov príbeh* – obrázková kniha so znakovou rečou**

Obrázková kniha v islandskej znakovej reči o šibalskom a neposednom chlapcovi, ktorý ide nakupovať s otcom. Znaková reč je podrobne a zreteľne zobrazená. Pretože je text aj v islandčine, kniha poteší súčasne nepočujúce i počujúce deti, čím uľahčuje ich vzájomnú komunikáciu. Na konci knihy je poznámka o islandskej znakovej reči a výber použitých posunkov.

Reykjavík: Mál og menning, 1996. 19 s. *ISBN 9979 3 1437 0*

Millman, Isaac

Moses goes to a concert 3

Mojžiš ide na koncert

Mojžiš a jeho priateľ sú nepočujúci. Navštívia koncert mladých interpretov a odhalia čitateľom, že schopnosť počuť nie je nevyhnutná pre potešenie z hudby. Deti cítia hudbu ako loptu, ktorú držia v lone a ktorá prenáša vibrácie. Hráč na bicie nástroje je tiež nepočujúci. Nenosí topánky, aby mohol cítiť vibráciu hudby cez pančuchy. Príbeh je rozprávaný jasne s plnofarebnými obrázkami, posunky a pohyb znakovej reči sú jeho prirodzenou súčasťou. Schému znakovej reči ukazuje Mojžiš posunkom jedného z kľúčových slov a myšlienok príbehu. V úvode poznámky vysvetľuje ako čítať obrázky znakovej reči a posledná strana ukazuje posunkovú abecedu. Titulky sú v angličtine.

New York: Farrar, Straus & Giroux, 1998. 40 s. *ISBN 0 374 35067 1*

Rankin, Laura

The handmade counting book 4

Moja vlastnoručne napísaná kniha

Kniha ukazuje ako počítať v americkej znakovej reči. V umeleckom prevedení na každej strane ukazuje a veľmi prehľadne prezentuje posunky pre čísla a kresby zodpovedajúce objektom. Kniha je zároveň radostným pozvaním k rátaniu a je hravým úvodom do posunkov čísiel. Dodatok podnecuje špeciálne zručnosti ako rečový vývoj, vizuálnu percepciu a motorické zručnosti.

New York: Dial Books, 1998. 30 s. *ISBN 0 8037 2309 1*

Wheeler, Cindy

More simple sign 5

Viac jednoduchých znakov

Farebná obrázková kniha uvádza znaky 30 slov americkej znakovej reči z každodenného života mládeže s ilustráciami a pokynmi na ich zapamätanie. Veľké a jasné ilustrácie znakovej reči sú spojené s jednoduchými ilustráciami v knihe. Posunková abeceda je pre deti s problémami čítania vložená do prebalu. Kniha je spoločným vydaním s knihou Cindy Wheelerovej „Jednoduché znaky".

New York: Viking. 1998. 28 s. *ISBN 0 670 87477 9*

OBRÁZKOVÉ KNIHY S BLISSOM

Hornung, Helga

Monika Amrein (preklad Blissu)

Der kleine Lalu 6

Malý Lalu

Lalu, veľmi osamelé dieťa, sa stretáva s Mesačným princom, ktorý je jeho priateľ. Toto vysnené priateľstvo mu pomáha prekonať samotu. Jednoduché, výrazné a celofarebné akrylové kresby rozvádzajú príbeh o samote a šťastí každého, s ktorým sa môže identifikovať. Blissové symboly sú pridané k štandardnému textu. Rozprávanie príbehu prostredníctvom obrázkov, štandardného textu a Blissových symbolov túto knihu robí prístupnou pre čitateľov na rôznych úrovniach a s rôznymi potrebami. Blissový systém je vysvetlený v závere knihy.

Luzern: rex, 1998. 39 s. *ISBN 3 7252 0680 5*

DOTYKOVÉ OBRÁZKOVÉ KNIHY

Allen Jensen - Virginia and Dorcas Woodbury Haller

Hvad er det? 7

Čo je tamto?

Je to nová edícia kníh, ktorá vyhrala viaceré medzinárodné ceny a bola začlenená do putovnej výstavy IBBY „Knihy pre postihnutú mládež" v roku 1991. Špirálová väzba, použitá pre edíciu v roku 1998, ju robí v porovnaní s bežnými knihami prístupnejšou a jednoduchšou. Malá Shaggy sa schovala a malý Rough spolu s ostatnými ju hľadajú. Vidiace i zrakovo postihnuté deti majú z príbehu rovnakú radosť, pretože ilustrácie môžu byť vnímané dotykom aj zrakom. Čierne tlačený text je treba čítať nahlas.

Kodaň: IBIS, 1998 (2. vyd.). 23 s. *ISBN 87 90447 02 6*

Counting numbers 8

Počítanie s číslami

Originálna ručne robená látková obrázková kniha s číslami od 1 do 5 a korešpondujúca s plnofarebnými kompomentami, ktoré môžu byť pridané alebo odobrané stisnutím gombíkov, tlačítkami alebo suchým zipsom. Čitateľ môže napríklad „olúpať" kukuricu, stlačiť tlačítko - zrnká zmiznú, a znovu stlačením tlačítka, „rozrezať" jablko alebo „olúpať" banán.

Tokio: Suzuran-bunko, 1998. 10 s. Nepredajné.

Diesen, Anette

Rogers filledokke. 1-2

Rogerova handrová bábika

Dokonalá testovacia kniha, vhodná pre mládež so zbytkami zraku alebo mentálne postihnutú, ako aj s kombinovaným postihom. Text je v braillovom a štandardnom písme. Jednoduché textilné ilustrácie stimulujú uvedomovanie si tela, motoriky a základných pojmov. Knihy sú ľahko pochopiteľné a hravé. Knižné ilustrácie boli vystavené ako figuríny na putovnej výstave IBBY „Knihy pre postihnutú mládež" v roku 1991. To len ukazuje, aká dlhá cesta je od rukopisu po vydanie dotykovej knihy.

Oslo: Solum, 1997.

1. Rogers filledokke 9

Rogerova handrová bábika

Mama robí handrovú bábiku pre Rogera. Začína hlavou a kúsok po kúsku ju tvorí. Keď skončí, bábiku možno z knihy vybrať a hrať sa s ňou.

10 s. *ISBN 82 560 0960 8*

2. Rogers filledokke mister alt 10

Rogerova bábika všetko stráca

Roger sa hrá so svojou handrovou bábikou a kúsok po kúsku rozoberá jej telo. Čitateľa pozýva na pomoc, aby spoločne zložili bábiku.

16 s. *ISBN 82 560 0999 3*

Diesen, Anette

Siri og lammet 11

Siri a baranček

Ovečka nemala dosť mlieka pre malé jahniatko, a tak Siri musí jahniatko kŕmiť z fľaše. Kniha je ilustrovaná prostredníctvom modelu malej kojeneckej fľaše a textilné ilustrácie sú z ovčej kožušiny. Text je v braillovom písme a ľahko čitateľnej čiernotlači. Kniha je špeciálne robená pre mládež so zbytkami zraku, mentálnym postihom alebo s kombinovaným postihom.

Oslo: Solum, 1998. 8 s. + 17 vložených tabuliek s braillovým textom. ISBN 82 560 1046 0

Diesen, Anette

Strømpedyret 12

Pančuchové zviera

Plešaté pančuchové zviera chápe, že je iné. Pri skúšaní rôznych parochní dúfa, že bude podobné iným zvieratám. Nakoniec sa stretá s iným pančuchovým zvieraťom, ktoré by rado išlo tou istou cestou. Text je v braillovej i ľahkočitateľnej verzii s dotykovými ilustráciami, používajúcimi kožušiny rôznych zvierat. Sú špeciálne robené a testované deťmi so zbytkami zraku, mentálnym postihom a kombinovaným postihom, ale môžu sa nimi potešiť všetky deti. Kniha bola predvedená ako model na putovnej výstave IBBY „Knihy pre postihnutú mládež" v roku 1991.

Oslo: Solum, 1999. 16 s. *ISBN 82 560 102 1*

Farmani, Zahra (design) - Mahin Mahboobi (realizácia)

Gol ya Poutch 13

Plný alebo prázdny

Ručne vyrobená umývateľná látková kniha, vydaná spolkom iránskych žien. Názov knihy je prevzatý zo starej iránskej hádanky. Textilné modely sú ručne ušité z mäkkej látky v rôznych iskrivých farbách. Prsty rúk sa skladajú a rozkladajú pomocou suchého zipsu. Malé modely textilných zvieratiek sa môžu brať z ruky do ruky a ukryť v dlani. Kniha pozýva nevidiacich i vidiacich čitateľov počítať na prstoch uhádnuté hry, hrať sa s obrázkami a vytvárať si vlastné príbehy.

Teherán, 1998. 8 s. K dispozícii prostredníctvom Children's Book Council v Iráne.

Holzwarth, Werner a Wolf Elbruch

Ph Claudet a Michel Garnier (adaptácia)

De la petite taupe qui voulait savoir qui lui avait fait sur la tête 14

Orig. názov: Vom kleinen Maul wurf, der wissen wollte, wer ihm auf dem Kopf gemacht hat.

Príbeh malého krta, ktorý chcel vedieť, kto je nad jeho hlavou

Dotyková obrázková kniha je založená na francúzskom preklade nemeckej bežnej obrázkovej knihy. Rozdielne druhy textílií, šmirgľov a peria sú prilepené na obrázky a reprezentujú dotykové impresie zvierat v príbehu. Text v bežnej tlači a braillovom písme je vytlačený na plastickom povrchu a je vložený medzi obrázkami a štandardným textom. Pekné obrázky potešia vidiace deti i deti so zbytkami zraku. Stimulujú dotykovú motoriku, koncentráciu, pozorovanie a tiež rozvoj reči. Nevidomé deti možno viesť ku správnej interpretácii obrázkov a určovaniu zvierat a objektov.

Dijon: Les Doigts qui rêvent, 1998 (2. vyd.). 31 s. *ISBN 2 911782 06 2*

Hovland, Ragnar (text)

Alfred & Samuel 15

Orig. vyd.:"Bjørnen Alfred og hunden Samuel forlèt pappkartongen" Samlaget, 1996 (1993)

Alfréd a Samuel

Táto ručne robená textilná kniha je vytvorená z nórskej bežnej detskej knihy od Ragnara Hovlanda o medveďovi Alfrédovi a psovi Samuelovi, ktorí sa hľadajú v kartónovej krabici. Vyberú sa do sveta navštíviť svojho priateľa Ole – Martina. Textilná kniha je vytvorená ako lepenková krabica a „svet" je znázornený farebne, reprezentovaný podkrovnou izbičkou, stodolou, riekou a stromom. Kniha pozýva deti hrať sa s obrázkami. Postavy sa pohybujú zo strany na stranu a možno ich vložiť do rôznych obrázkov pomocou suchého zipsu, dvere sa otvárajú a zatvárajú. Deti môžu dopracúvať vlastné príbehy alebo môžu sledovať príbeh z knihy. Kniha stimuluje motoriku, koncentráciu a pozornosť, zručnosti, rozvoj reči a predstavivosti.

Oslo: Books for Everybody, 1999. 10 s. *ISBN 82 391874 02 6*

Krishna, Vinita

Ankur a Asheesh Sabharwal (asist.), Manorama Jafa (red.)

Panchatantra tales

Panchatantrove historky

Dva tituly v sade piatich kníh založených na Pachatantrových príbehoch z indickej ľudovej slovesnosti a rozprávok pôsobiacich rovnako na deti i dospelých. Príbehy prinášajú správy o ľudskosti a sociálnom cítení. Toto špeciálne vydanie je sériou multicitlivých interaktívnych kníh s dotykovými i bežnými ilustráciami a s bežne vytlačeným anglickým textom. Knihy sú ručne robené chlapcami a dievčatami konsolidovaných kolónií. Knihy boli vystavené na 26. svetovom kongrese IBBY v New Dillí v roku 1998.

New Dilli: Khaas Kitaab.

1. The clever rabbit 16

Múdry králik

Rozprávanie o zúrivom levovi, ktorý terorizoval zvieratá v džungli, ale prekabátil ho múdry králik. Kniha obsahuje aj rukavicu bábky leva a „dobro" pre čitateľa otvára aktuálny pohľad na to, ako králik úskokom prekabátil leva.

2. The talkative tortoise 17

Zhovorčivá korytnačka

Rok nepršalo. Jazero je vyschnuté a zvieratá, ktoré v ňom žili, museli odísť do iných krajín. Starých zvykov sa, žiaľ, ťažko zbaviť. Pochabá korytnačka nemôže zmĺknuť a neodíde inam.

Samper, Tina (il.)

Cómo surgieron los seres y las cosas 18

Ako príroda tvorila bytosti a veci

Latinsko-americká koprodukcia v braillovom a bežnom písme. Obsahuje tri príbehy z ľudovej slovesnosti domorodcov Mexika, Ekvádoru a Venezuely: ako zviera ukradlo oheň a prinieslo ho ľuďom, ako bohyňa dala hladným ľuďom rastliny a o vzniku sveta. Reliéfne ilustrácie v bežnom prevedení reprezentujú charaktery a objekty vystupujúce v príbehoch. Kniha bola vytvorená v spolupráci „Regional Center for Book Promotion" v Južnej Amerike, Karibského (CERLALC), „National Institute for Blind People (INCI)" a „National Ministry of Education" v Kolumbii.

Bogota: Ministerio de Educación Nacional, 1998. 44 s.

Young, Ed

Ph Claudet a Michel Garnier (adaptácia)

7 souris dans le noir 19

Orig. názov: Seven blind mice

Sedem myší v tme

Humorná a milá dotyková obrázková kniha založená na francúzskom preklade americkej obrázkovej knihy o siedmich nevidiacich myšiach, ktoré stretli slona. Sedem malých myší jedna ako druhá, deň čo deň a kúsok po kúsku skúmajú veľké zviera v snahe zistiť, čo je to za objekt. „Kúsok po kúsku", tak ako v skutočnosti zrakovo postihnutí ľudia objavujú svet a ako čítajú obrázky. Dotykové znázornenie umožňuje čitateľovi interpretovať ilustrácie „kúsok po kúsku". Takto obrázky stimulujú dotyk, vizuálne vnímanie, fantáziu i zvláštnosti a môžu byť potešením pre vidiace aj nevidiace deti. Obrázkové body sú umiestnené na čiernom pozadí, ktoré predstavuje tmu. Toto pozadie tiež vytvára jemný kontrast na plnofarebnom zobrazení písmen, a tak ilustrácie umožňujú ľahšie porozumieť text aj pre mládež s poruchami zraku. Materiál použitý na ilustrácie presvedčivo predstavuje dotykové objekty. Deti, ktoré sa narodili nevidomé, budú pravdepodobne potrebovať pomoc pri konečnej interpretácii predstavy celého slona.

Dijon: Les Doigts qui rêvent, 1998. 57 s. *ISBN 2 911782 12 7*

ŠPECIÁLNE „ĽAHKOČITATEĽNÉ“ KNIHY PRE MLÁDEŽ S MENTÁLNYM POSTIHOM

Fors, Mats (text) - Erja Lempinen (foto)

Färdtjänsten kommer – hit og dit med Lisa 20

Dopravná služba prichádza – sem a tam s Lízou

Líza sa narodila s rozštiepenou chrbticou a nemôže hýbať nohami. Prostredníctvom farebných fotografií, piktogramov a ľahkočitateľného textu sledujeme Lízu, keď použije dopravnú službu pre postihnutých ľudí do práce alebo do mesta. Čitatelia môžu pochopiť príbeh pozerajúc sa na fotografie, alebo sledovaním veľmi jednoduchého textu a piktogramov. Pretože ľudia s mentálnymi poruchami majú problémy s čítaním, potrebujú ľahkočitateľný text, ale s témou zodpovedajúcou ich veku. Kombináciou fotografií, piktogramov a malou obťažnosťou čítania s popisom tematiky, ktorá je vhodná pre mládež a dospelých, táto kniha uspokojuje špeciálne potreby dospievajúcich, ktorí majú ťažkosti s hľadaním vhodného čítania.

Štokholm: LL-förlaget, 1998. 62 s. *ISBN 91 89042 32 8*

Hedin, Benkt-Erik

Dikter tilsammans 21

Spoločné básne

Nová edícia švédskej klasiky. Veľmi jednoduché veršíky pre každého o „mojom tele“, dôležitosti slov, potrebe kontaktu s inými ľuďmi, hneve, šťastí a identite. Sú vytvárané spolu s mentálne postihnutými ľuďmi, ktorí inšpirovali básnika na napísanie týchto veršov. Dávajú príležitosť na diskusiu a sú veľmi populárne medzi mentálne postihnutou mládežou.

Štokholm: LL-frlaget, 1998. 34 s. *ISBN 91 89O42 44 1*

BEŽNÉ OBRÁZKOVÉ KNIHY

Hevier, Daniel (text) - Oľga Bajusová (il.)

Hovorníček **22**

Žartovná obrázková knižka pre deti predškolského veku pripravená v úzkej spolupráci autora, ilustrátora a profesionálneho tímu jazykovedcov a logopédov, ktorí na základe poetiky rozvíjajú reč. Pri hre so slovami a rytmickými zvukmi pesničiek a hádaniek môže čitateľ majstrovsky zvládnuť reč a pripraviť sa tak na čítanie a písanie.

Bratislava: Buvik, 1997. 56 s. *ISBN 80 85507 50 1*

Kliting, Lars

Castor odlar **23**

Kastor pestovateľ

Jednoduchý príbeh rozpráva ako bobor Kastor a jeho priatelia pestujú bôby, aby mali čo obedovať. Obsažné a inštruktívne ilustrácie dôkladne podčiarkujú text a príbeh je jasne vyrozprávaný. Je tvorený krok za krokom a ilustrácie spájajú príčinu a dôsledok. Jedno i druhé vytvára krásny príbeh a učebnicu.

Štokholm: Alfabeta, 1997. 33 s. *ISBN 91 7712 762 5*

Lee, Ho-Baek (text)

Uk-Bae Lee **24**

Najsilnejší kohút na svete

Príbeh o mládeneckej pýche a rodinnej láske. Kniha rozpráva príbeh o najsilnejšom kohútovi na svete, ktorý si upevňuje zdravie, ale ktorého mala rodina rada aj v minulosti, keď nebol taký silný. Kniha je ilustrovaná v tradičnom kórejskom štýle a je ľahko zrozumiteľná.

Soul: J'aimimage, 1997. 36 s. *ISBN 89 86565 04 8*

Lindström, Eva

Limpan är sugen 25

Hladný psík

Obrázková kniha bez textu. Podobá sa animovaným groteskám, obraz nasleduje za obrazom a rozpráva príbeh. Psík stráži starenku, ktorá olovrantuje klobásu, ale necháva si všetko pre seba. Nakoniec sa však spriatelia a dojedia klobásku spolu. Pocity sú ľahko pochopiteľné, priateľstvo a vzájomné porozumenie je témou večnou a nekonečnou. Výrazný akvarel je bez zbytočných detailov a rozpráva príbeh jednoduchým spôsobom.

Štokholm: Alfabeta, 1997. 24 s. *ISBN 91 7712 707 2*

Matsutani, Miyoko (text) - Eigoro Futamata (il.)

Momotaro, the peach boy 26

Broskyňový chlapec Momotaro

Príbeh je vyrozprávaný podľa známej starej japonskej ľudovej povesti. Malý chlapček z broskyne vyrástol u starej ženy na veľkého siláka. S pomocou psa, opice a bažanta chráni svoju dedinu pred zlou obryňou. Príbeh je rozprávaný prostredníctvom viacerých kartičiek s obrázkami podľa tradície „Kamishibai", vychádzajúcej z japonského pouličného rozprávačstva. Je tiež časťou dlhej tradície obrázkového divadla v Ázii. Farebné obrázky sú na lepenkových kartách. Text je v dialogickej forme v angličtine a japončine vytlačený na zadnej strane karty pre toho, kto kartu ukazuje a rozpráva príbeh. Deti s postihnutím zraku sú schopné ticho sedieť a dotýkať sa priamo obrázkov počas rozprávania príbehu. Farby použité v ilustráciách sú ohraničené silnými čiernymi čiarami, ktoré pomáhajú divákovi lepšie ich rozoznať.

New York: Kamishibai for Kids, 1998. 16 kariet: 26 x 38 cm.

Vydané v Japonsku – vyd. Doshinsha (Tokio)

Randløv, Finn (text a foto)

Brandbiler 27

Požiarne striekačky

Žiarivé, ľahko pochopiteľné farebné fotografie požiarnych striekačiek. Prvá fotografia ukazuje striekačku a na nasledujúcich môžeme vidieť striekačku v činnosti. Kniha má krátke titulky vytlačené veľkými písmenami s ďalšími informáciami o striekačkách v dodatku. Kniha fotografií pôsobí na city detí i dospievajúcich a stimuluje reč, komunikáciu a porozumenie príčiny a následku.

Kodaň: Flachs, 1997. 24 s. *ISBN 87 7826 248 8*

Tashima, Seizo

[My most favorite] 28

Moja najmilšia

Farebná obrázková kniha uvádza mnoho druhov dvojíc a párov. Knihy je o priateľstve a láske, ktoré môžu rásť len vo dvojici, dve deti, dvaja dospelí, dve kvetiny, dve husi i dva rovnaké dáždniky...

Tokio: Kaisei-sha, 1997. 20 s. *ISBN 4 03 227640 4*

Van Laan, Nancy (text) - Yumi Heo (il.)

So say the little monkeys 29

Tak hovoria malé opice

Veršované prerozprávanie indiánskej ľudovej rozprávky z Brazílie o malých hravých čiernych opičkách a o tom, prečo nesmú doma kričať. Jemnou a zábavnou formou obrázková kniha vyjadruje obsah: „Neodkladaj na zajtra, čo môžeš urobiť dnes". Čitateľ môže imitovať žartovné zvuky onomatopoických slov vo veršovanom texte a vnímať ilustrácie, ktoré majú veľa veršov na pohyb, rozvíjanie motorickej zručnosti a tvorivú aktivitu.

New York: Atheneum Books, 1998. 31 s. *ISBN 0 689 81038 5*

POSTIHNUTÍ ĽUDIA ZOBRAZENÍ V KNIHÁCH PRE DETI A MLÁDEŽ

„blir godt inni oss" 30

Cesta dovnútra

Výzvou životu možno nazvať odhodlanie, s akým sa mladí s poruchami sluchu vydávajú na cestu životom. Ich ochota podeliť sa so svojimi zážitkami s čitateľom pomáha identifikovať sa s ich pocitmi.

Bergen (Nórsko): Doves Forlag, 1997. 85 s. *ISBN 82 70521272*

Boucht, Birgitta

Jag heter Hanna 31

Volám sa Hana

„Volajú ma nehybná Hana. Som nehybná dvanásť rokov. Nemôžem chodiť. A predsa sa všetko zmenilo; všetko je iné; všetko je dobré!" V listoch imaginárneho priateľa Fritza, Hana nachádza ventil svojich pocitov. Toto dielo poézie v próze sa ukazuje ako plodná imaginácia, ktorá pomáha prekonať ťažké životné situácie. Text je v „ľahkočitateľnej" švédčine.

Vasa (Fínsko): Lärum, 1998. 32 s. *ISBN 951 8976 17 1*

Cabal, Graciela (text) - Pez (il.)

Toby 32

Toby

Toby, hlavná postava a rozprávač príbehu, je mentálne postihnuté dieťa, ktoré objavuje svet okolo seba: starého otca, slobodnú tetu, otca (námorník, ktorý je stále neprítomný), polámaný kompas a ťažítko, podľa ktorých sa mení jeho nálada. Novela o tolerancii, úcte a skutočnom humanizme je založená na týchto prvkoch. Novela bola vybraná do finále súťaže Latin American Prize for Children´s Literature, Norma-Fundalectura, 1997.

Bogota: Norma, 1997. 58 s. *ISBN 958 04 4222 3*

Carter, Alden R. (text) - Carol S. Carter (foto)

Seeing things my way

Môj pohľad na svet

33

Farebná kniha fotografií mladej stredoškoláčky ukazuje ako sa ona a jej spolužiaci učia používať rozmanité prostriedky a metódy na preklenutie zrakového postihu. Je to návod, ktorý umožňuje dobrý štart pre ďalšie rozhovory a je vhodný ako pre postihnutú, tak aj pre zdravú mládež.

Morton Grove (Illinois): Albert Whitman, 1998. 29 s.

ISBN 0 8075 7296 9

Dikeou, Eleni

[See you again, pal]

Obzri sa, kamoš

34

Román sa zaoberá tvorivým chápaním detí s ťažkou mentálnou poruchou. Zobrazuje zápas mladej psychologičky Evy, ktorá dovedie osemročnú Meliu - jedno z „detí ticha" - do sveta ľudí.

Atény: Patakis, 1997. 188 s.

ISBN 960 600 107 5

Iliopoulos, Vangelis (text) - Lida Varvaroussi (il.)

[Triangle-fishy]

Rybie trojuholníky

35

Všetky ostatné rybičky sa učia čítať a písať, iba malá trojuholníková rybka vie kresliť len trojuholníky. Predsa však veľmi túži učiť sa. Je pochabá, nie je ani trocha vtipná. Je rybím trojuholníkom a práve preto sa odlišuje.

Atény: Patakis, 1997. 70 s.

ISBN 960 600 012 5

Jørgensen, Mette (text) - Henrik Bjerregrav (foto)

Søren er mongol 36

Søren je dawn

Søren má sedem rokov a je najstarším dieťaťom v rodine. Je dobrý futbalista a má rád hudbu. Pretože sa narodil s chromozómom, ktorý mu spôsobil poruchu, jeho vývoj je iný ako u ostatných detí. Cez výrazné farebné fotografie čitateľ vstupuje do Sørenovho každodenného života. Hoci je jednoduchší než u iných detí, stále potrebuje niekoho, kto bude nablízku a bude na neho dozerať.

Risskov (Dánsko): Klematis, 1998. 30 s. *ISBN 87 7905 874 4*

Kremer, Susanne

Wir – Geschwister: ein Dialogbuch 37

My – sestry: dialógy

„My" je kniha, ktorá píše o zvláštnom spôsobe súdržnosti medzi dvomi sestrami, jednej slepej a druhej zdravej. Krátke texty a piktogramy pre obe sestry, také ako vozík a stopy, body v jednoduchostiach a rozdielnostiach, kladné a záporné pocity, priateľstvo a tiež právo oboch na individuálnu nezávislosť. Kniha je dobrým východiskom pre ďalšie rozhovory.

Göttingen: Quirl, 1997. 28 s. *ISBN 3 931008 01 0*

Lears, Laurie (text) - Karen Ritz (il.)

Ian´s walk – a story about autism 38

Ianova prechádzka – história jeho autizmu

Príbeh chlapca - autistu a jeho sestry Júlie. Keď sa jedného dňa Ian stratí v parku, vysvitne, ako veľmi sa Júlia o neho stará. Kniha otvára cestu identifikácie, porozumenia a akceptácie vzájomných emócií súrodencov postihnutých detí.

Morton Grove (Illinois): Albert Whitman, 1998. *ISBN 0 8075 3480 3*

Lillevik, Linda (text) - Kjell Ove Storvik (foto)

Klart jeg kan! 39

Prirodzene, môžem!

V knihe fotografií s ilustráciami znakovej reči fotograf sleduje denné činnosti Kristíny, malého dievčatka s dawnovým syndrómom. Jasnými farebnými obrázkami fotograf upútava tvorivosť a nadšenie dieťaťa. Titulky sú jednoduché, krátke a úzko spojené s obrázkami. Obohatená a výrazne ilustrovaná znaková reč zameriava pozornosť na kľúčové slová a spája fotografie s titulkami. Je to kniha pre všetky deti, čiastočne i pre mládež s problémami reči, ktorá používa v komunikácii rovnako znaky i reč.

Bergen: Eide. 44 s. *ISBN 82 514 0549*

Watarikawa, Hiromi (text) - Fukiko Karino (il.)

[I am fond of my own voice] 40

Milujem svoj hlas

Príbeh dvoch dievčat s poruchami sluchu a špeciálnou poruchou hlasu. Jedno z dievčat sa podrobuje logopedickej terapii, aby mohla silu zvuku svojho hlasu regulovať tak, aby bol podobný ostatným ľuďom. Druhá považuje svoj hlas za dôležitý a pozitívny prvok svojej osobnosti.

Tokio: Kyoiku Gageki, 1997. 63 s. *ISBN 4 87692 6*

Zúčastnené krajiny

Dánsko

Fínsko

Francúzsko

Grécko

Island

India

Irán

Japonsko

Južná Kórea

Kolumbia

Nemecko

Nórsko

Slovensko

Švajčiarsko

Švédsko

USA

Nina Askvig Reidarson

KNIHY PRE POSTIHNUTÚ MLÁDEŽ 1999

Copyright © Nina Askvig Reidarson, 1999
IBBY Documentation Centre of Books for Disabled Young People
Department of Special Education, Faculty of Education, University of Oslo
P.O.Box 1140, Blindern, N-0317 Oslo, Norway
Tel. (+47) 22 85 80 05
Fax. (+47) 22 85 80 02
E-mail: n.s.a.reidarson@isp.uio.no.

Kopírovanie tohoto katalógu ani jeho častí nie je dovolené bez súhlasu autora.

Zostavila: Nina Askvig Reidarson
Asistent: Sissel Hofgaard Swensen
Koordinátor: Leena Maissen
Jazykový korektor: Elizabeth Page
Vydavateľ: Ove Kreisberg
Vytlačil Amtscentralen, Kodaň 1999

Preložila: Dr. Gabriela Škorvanková
Redakcia: Eva Cíferská

Distribúcia katalógu a informácie o výstave:
IBBY Secretariat, Nonnenweg 12, Postfach, CH-4003 Basel, Switzerland
Tel. (+41 61) 272 29 17
Fax. (+41 61) 272 27 57
E-mail: ibby@eye.ch

Ilustrácia obálky: Z knihy „The handmade counting book“ od Laury Rankinovej, publikované v Dial Books, New York, 1998